

INTERNATIONAL JOURNAL OF POLITICAL STUDIES

ULUSLARARASI
POLİTİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

April 2017, Vol:3, Issue:1
e-ISSN: 2149-8539

Nisan 2017, Cilt:3, Sayı 1
p-ISSN: 2528-9969

journal homepage: www.politikarastirmalar.org

KİTAP DEĞERLENDİRMESİ KESİN İNANÇLILAR ERIC HOFFER

Buğra Kadir Koçer

Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
bugrakadirkocer@gmail.com

Eric Hoffer, Kesin İnançlılar, Plato Film Yayınları, İstanbul 2011, sf. 190.

1902'de New York'ta dünyaya gelen Eric Hoffer, yedi yaşından on beş yaşına kadar görme yeteneğini kaybettiği için hiç bir okula gitme imkânı bulamadı. 1964 yılında California Üniversitesi'nde danışmanlık görevine başlayana kadar, ırgatlık, maden ve liman işçiliği gibi birçok kol gücüne dayanan işte çalışan yazar, "Kesin İnançlılar" kitabını bu yıllarda gözlemlediği kişiler ve okuduğu kitaplardan çıkardığı notlar ışığında yazarak, 1951 yılında kitap olarak yayınladı. Eric Hoffer, birbirinden farklı kitle hareketlerinin ortak yönlerini ele alarak, oluşum süreçlerini, yapısını ve özellikle taraftarlarının karakterlerini dört bölümde incelemiştir.

Kitabın birinci bölümünde kitle hareketlerinin çekici yönlerini, değişiklik isteği ve başka bir insan olma isteği alt başlıklarında inceleyen yazar, kitle hareketleri arasında transferler başlığında ise kesin inanç adamı olarak nitelendirdiği taraftarların, bir hareketten başka bir harekete geçme potansiyellerini, hareketlerin dönüşümleri ve geçirgenliklerini tarihsel örneklerle açıklamıştır. Almanya'dan Amerika'ya göç etmiş Yahudi bir ailenin çocuğu olan yazarın kitabının oluşmasına gözlemlerinin yanı sıra, Nazi faşizminin ve ikinci dünya savaşının yıkıcı etkilerinin de katkısı olmuştur. Değişiklik isteği başlığında, bir kitle hareketinin doğabilmesi için geleceğe bağlı umutların bulunması gerektiğine dikkat çekerek, yalnızca hoşnutsuzluk veya fakirlik gibi sebeplerle düzeni değiştirmeye yönelik bir hareketin başlamayacağını belirtmiştir. Buna rağmen hangi sınıftan olursa olsun, umutla dolu olan kişiler, ellerinde bir güç olmasa da en tehlikeli cüreti yaratabilmektedirler. Başka bir insan olma başlığında hayal kırıklığına uğramış kişiler olarak nitelendirdiği çoğu kitle hareketi taraftarlarının, beğenmediği benliklerinden kurtulma arzusunu tatmin edebilmek için kitle hareketlerine katılmakta olduğunu açıklamıştır. Aktif ve büyüme döneminde olan bir kitle hareketi de çağrısını bu tür kişilere yaparak, amaç, güven, umut vb. nitelikler vaat etmektedir. Kitle hareketleri arasında transferler başlığında ise, belirli bir harekete katılan kişilerin, aslında herhangi bir harekete katılmaya hazır halde olduklarını, Hitler'in Alman komünistlerini müstakbel Naziler olarak görmesi gibi örneklerle açıklamıştır. Aynı başlıkta kitle hareketlerinin rekabetini, birbirlerinin yerini tutabilmelerini ve taşıdıkları ortak karakterler sebebiyle birbirlerine dönüşme veya birleşme süreçlerini incelemektedir.

Yazar kitabın ikinci bölümünde kitle hareketlerine katılan kişilerin sosyo-ekonomik durumlarını, karakterlerini ve motivasyonlarına değinmektedir. İnanç değiştirmeye hazır kişiler başlığı altında, toplumların değişimi ve kitle hareketlerinin oluşum süreci içinde etkili olarak gördüğü ve en kötü olarak nitelendirdiği alt uçlarda ki kişileri incelemiştir. Çoğu zaman bir ulusun geleceğinin hammaddesini oluşturduğunu söylediği hoşnutsuzları kategorilere ayıran ve bu kategorilerin bazılarını inceleyen yazar, bu kişileri kitle hareketlerinin ilk taraftarları olarak nitelendirmiştir. Bu kategorilerden biri olan yoksul sınıflar bir kaç alt başlıkta incelenmiş, daha önce sahip oldukları daha iyi şeylerin anısı taze olan yeni yoksullar ve kabiliyetten mahrum olan özgür yoksullar kitle hareketlerinin potansiyel taraftarları olarak

belirtmiştir. Temel ihtiyaçlarını zorlukla karşılayan düşkün yoksullar ve yaratıcı niteliklerini kaybetmemiş kendine güveni olan yaratıcı yoksullar ise kitle hareketlerinin taraftarları olarak görülmemiştir. Kitle hareketlerinin taraftarları arasında ki diğer kategori, topluma uyamayanlar, yeteneksizlikleri ya da bedensel ve zihinsel kusurları yüzünden yapmak istediklerini yapamayan ve hayal kırıklığına uğramış kişilerdir. Hoffer, kitle hareketlerinin diğer ilk taraftarları arasında, aşırı bencil kişileri, imkânların çokluğu karşısında ihtiraslı olanları, azınlıkları, bunalanları ve suçluları görmekte, bu kategorilerin tümünün de ki kişilerin iç dinamiklerini açıklamıştır.

Kitle hareketlerinin yapısını, yöntemlerini ve taraftarları ile arasında ki ilişkiyi incelediği üçüncü bölümde Hoffer, taraftarların birlikte hareket ve nefesinden fedakârlık etme isteği ve eğiliminin kitle hareketlerinin canlılığını sağladığını belirtmiştir. Yazar fedakârlığı arttıran etkenleri ve birleştirici etkenleri ayrı olarak bir kaç başlık altında incelemiştir. Kolektif bir topluluğun kimliğini taşımak başlığında, kişinin kendisi olmaktan vazgeçerek, güçlü, görkemli ve yıkılmaz bir grubun parçası olma eğilimini açıklamıştır. Fedakârlığı arttıran etkenlerin açıklandığı diğer başlıklarda, taraftarları muhteşem bir görev yaptıklarına inandırmak, geleceğe yönelik büyük umutlar adına şimdiki zamanı gözden düşürmek, taraftarlarıyla dünya gerçekleri arasına bir öğretinin perdesini koymak ve şiddetli bir ihtiras yoluyla fanatizmi körüklemek gibi metotlar ve nedenleri incelemiştir. Birleştirici etkenleri ise nefret, taklitçilik, zorlama ve ikna, liderlik ve şüphe başlıklarında incelemiştir. Yazar, bu başlıklarda hem kitle hareketlerinin taraftarlarını bir arada tutma metotlarını hem de taraftarların kendi isteği ve eğilimleri ile bir kitle hareketini oluşturmaları ve güçlendirmelerini açıklamıştır.

Eric Hoffer, kitabın dördüncü ve son bölümünde kitle hareketlerinin süreçlerini, söz ustaları, fanatikler ve eylem adamları üzerinden üç aşamada incelemektedir. Bir kitle hareketinin ortaya çıkabilmesi için, mevcut düzenin gözden düşürülmesi gerektiğini ve kitlelere düzen değişikliği fikrini ancak yazar, şair ve konuşmacı gibi bir söz ustasının aşılabilceğini belirtmiştir. Hoffer, kitle hareketlerinin oluşmadan önce ki temellerini atan söz ustasının motivasyonlarını ve iç tepilerini de incelemiştir. Fanatikler ise şartlar olgunlaştığında bir kitle hareketini meydana getirebilecek kimselerdir. Fanatiklerin olmadığı bir yerde kitle hareketi harekete geçecek ve kendine oluşacak bir zemin bulamayacaktır. Yazar fanatiklerin çoğunun yapıcı olmayan söz ustaları olduğunu belirtmiştir. Son olarak bir kitle hareketinin gerçekleştirilmesini sağlayan fanatiklerden sonra, o kitle hareketinin toparlanmasını eylem adamları sağlayacaktır. Dünyayı değiştirmekten çok, değiştirilen dünyaya sahip çıkan eylem adamları, kitle hareketlerini, yıkıcı eylemlerden kurtaracak, aşırı istekleri törpüleyecektir. Eylem adamları ile birlikte dinamik aşama sona ererek, iktidarın yönetilmesi ve devamına çalışılacaktır. Bu aşamaların gerekli kişilik özelliklerine sahip kişi veya kişiler tarafından gerçekleştirilmesi ve yürütülmesini, kitle hareketinin devamlılığı ve dayanaklılığı için gerekli gören Hoffer, aşamaların gereklerini karşılamayan aynı tipte ki kişi veya kişilerin sürekli yönetiminde hareketin başarısızlıkla sonuçlanacağını belirtmiştir. Yazar, aynı bölümde iyi ve kötü kitle hareketlerini incelemiştir. Kitle hareketlerinde aktif dönemin yıkıcı etkilerinden bahsederek, Gandhi gibi örneklerle, onun belirli bir süre sonra bitirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Hoffer, kesin inançlılar kitabında kitle hareketlerini, bu tür hareketlerin oluşmasına öncülük eden veya ilk taraftarlarını oluşturan kişiler üzerinden anlatmıştır. Bu kişilerin motivasyonlarını, eğilimlerini, sosyo-ekonomik ve psikolojik durumlarını incelemiştir. Kitabında kesin inanç adamı olarak nitelendirdiği kitle insanını ve potansiyelini tanıtmaya çalışmıştır. Bu yönüyle, kitlelerin oluşma nedenlerini çağın getirdikleriyle açıklamaya çalışan Kitlelerin Ayaklanması kitabının yazarı Jose Ortega Y Gasset ve kitleyi daha bütünsel ele alan Kitleler Psikolojisi kitabının yazarı Gustave Le Bon'dan ayrılan Hoffer, kitle insanının iç dinamiklerini ön planda tutmuştur. İki dünya savaşını ve arasında ki bunalımların şahidi olan yazar, kitle hareketleri oluşumlarını, aşamalarını ve taraftarlarını incelerken birçok tarihsel örnekten yararlanmıştır. Kesin inanç adamının iç tepilerini ve eylemlerinin irrasyonel yönünü vurgulayan Hoffer, bu tür eylemlerin yine kitle hareketlerinin veya yönetimlerin uyguladığı dezenformasyonun ve manipülasyonun bir sonucu olduğunu da kabul etmektedir.